

Zeolit spája...

Zeolite connects...

Iran International Zeolite Conference 2th IIZC, 2010 Tehran April 29 – 30

EVA CHMIELEWSKÁ

Prírodovedecká fakulta UK, Mlynská dolina, 842 15 Bratislava

Abstract. *University of Tehran (Iran) which is the oldest and the most respectable university of the whole country hosted during the April 29 – 30, 2010 attendees of the 2th Iran International Zeolite Conference (IIZC '10). The Slovakian participant as a member of the Scientific Committee was invited in this scientific meeting by the Organizing Committee of IIZC '10 with a thoroughly covered costs, what means a great honour for the Slovakian zeolite research, simultaneously. Iranian zeolite colleagues prepared indeed impressive event where testified their capabilities, enthusiastic ideas, interest, talent and considerable contribution to world zeolite science. Below presented short report tries to express some fresh memories and impressions from this country visit.*

Key words: *natural and synthetic zeolites, applications, Zeolite Conference, University of Tehran, Iran*

Snobi túžia po perzských kobercoch a ich ženy by sa najradšej videli v kožuchoch z perziánu. O Perzskom zálive často počujeme v súvislosti s vojnami a ropou.

Od starovekých Peržanov však svet dostal viac. Vzniklo tam náboženstvo, ktoré zásadne ovplyvnilo neskorý judaizmus a prvotné kresťanstvo, ale aj súčasnú etiku západného sveta. Zvláštni kňazi začali hovoriť o boji dobra a zla, aj o tom, že je len na človeku, čo z nich si vyberie.

Obyvatelia veľkej ríše, oveľa väčšej ako dnešný Irán, svoju krajinu vždy volali Arjánám, čo znamená krajina Árijcov – svet však o nej hovoril ako o Perzii. Pred 70 rokmi šach Réza Pahlaví požiadal medzinárodné spoločenstvo, aby jeho krajinu volalo Irán. Dnes je to moslimská krajina, ale má bohatú predislamskú históriu. Iránci sú pyšní na svoju minulosť (až 8000 rokov stará civilizácia) a z toho pramení ich povýšenosť nad Arabmi.

Počas dynastie Kadžárovcov (1794 – 1925) bojoval Irán s Ruskom a prišiel o územia, na ktorých leží dnešný Azerbajdžan a Arménsko, súhlasil tiež s anexiou dnešného Gruzínska. Vojny ho oslabili, rovnako aj korupčné vlády. Keď tam v roku 1900 objavili ropu, začali okolo neho krúžiť mocnosti.

Nespokojnosť s vládou sa prejavila v tzv. ústavnej revolúcii. Poslednou dynastiou v iránskych dejinách boli Páhlaviovci. Krajinu previedli 2. svetovou vojnou, zaviedli niekoľko reforiem a vládu tvrdej ruky. V roku 1979 krajinu opustil posledný šach Réza Pahlaví. Nahradil ho ajatolláh Chomejní, ktorý založil islamskú republiku. Tá trvá dodnes.

Na základe pozvania organizačným výborom IIZC '10, ktorý mi hradil kompletne náklady, som sa zúčastnila

Obr. 1. Konferenčná sála IIZC '10 na Univerzite v Teheráne.

Fig. 1. Conference hall at University of Tehran (Iran) during the IIZC '10.

Obr. 2. Niektorí z účastníkov IIZC '10 (uprostred traja zahraniční, zľava doprava: prof. K. M. Sharref, Hawler Medical University, Erbil, Irák; prof. E. Chmielewská, Univerzita Komenského, Bratislava; prof. Jong-Sung Yu, Korea University, Soul). Úplne vľavo je prof. M. Zendeheel, Arak University, Irán a druhá z pravej strany je Ing. Nasim Nabiyouni z Organizačného výboru konferencie.

Fig. 2. Some of attendees of IIZA '10 (in the centre are 3 foreign participants, from the left to the right: prof. K. M. Sharref, Hawler Medical University, Erbil, Iraq; prof. E. Chmielewska, Comenius University in Bratislava; prof. Jong-Sung Yu, Korea University, Soul). Entirely left is prof. M. Zendeheel, Arak University, Iran and second from the right side is Chem. Eng. Nasim Nabiyouni, from the Conference Executive Committee.

na 2. iránskej medzinárodnej konferencii o zeolitoch konanej v dňoch 29. až 30. apríla 2010 v Teheráne (University of Tehran). Táto univerzita je v Iráne najstaršou a najlepšou vzdelávacou inštitúciou, takže by som si dovoľila uviesť istú vekovú a hodnotovú paralelu s našou Univerzitou Komenského v Bratislave, ktorá sa zase u nás pýši podobnými atribútmi. Témou mojej plenárnej prednášky bolo zhodnotiť, resp. všeobecne charakterizovať vývoj v tejto oblasti až po súčasnosť, obzvlášť s akcentom na aplikačné možnosti prírodných druhov zeolitov, na ktoré je aj Slovensko mimoriadne bohaté.

Some Approach to historical, current and challenging "Inside" of zeolitic Solids

Na konferencii som okrem tejto milej povinnosti predsedala dvom odborným blokmi:

Environmental applications and implications of zeolites

a

Natural zeolites

Moje osobné dojmy z prvej návštevy tejto krajiny sa mi hlboko vryli do pamäti a zostanú tam navždy, pretože pohostinnosť, priateľskosť a inteligencia ľudí, s ktorými som počas môjho pobytu v Teheráne prichádzala do styku, ma milo prekvapili, čím sa pochmúrne správy o tejto krajine, valiace sa na nás dennodenne z masmédií, rýchlo rozplynuli. Ceny za bežné cestovné služby sú skutočne nízke. Doprava patrí k najlacnejším na svete. Za jedlo tiež utratíte pár dolárov bez toho, aby ste museli šetriť. V krajine žijú Peržania (51 %), Azerbajdžanci (24 %), Kurdi (9 %) a Gilámci (5 %). Úradným jazykom je perzština. Kriminalita je v Iráne nízka a obyvatelia sú k cudzincom veľmi priateľskí. Rada by som sa do tejto krajiny vrátila. V poradí 3. iránska medzinárodná konferencia o zeolitoch sa plánuje o 2 roky v podobnom termíne na University of Arak.

Amonitová fauna v zbierkach Slovenského národného múzea v Martine – Múzea Andreja Kmeťa

Ammonite fauna in the collection of the Slovak National Museum in Martin – the Andrej Kmeť Museum

ANDREJ BENDÍK

Slovenské národné múzeum v Martine – Múzeum Andreja Kmeťa, Ul. A. Kmeťa 20, 036 01 Martin; andrej.bendik@snm.sk

Abstract. The article informs about the abundant ammonite fauna from the Veľká Fatra Mts. being deposited in the collection of the Slovak National Museum – the Andrej Kmeť Museum in the town Martin. The stone core of ammonites comes from the Allgäu beds, the Adnet Formation and the micritic limestones of Liassic of the Šiprúň envelope sequence and the Křížna nappe. The findings from the localities in the vicinity of Křížna hill, Belianska and Necpalská dolina valleys, Borišov hill, Nová Hoľa hill, Turecká and Bystrická dolina valleys are presented here too. The collection comes from the old captures of the 1950s and the 1960s. The collection in the Andrej Kmeť Museum contains 900 ammonites appertaining to 63 genera of 12 ammonite families and 8 subfamilies of Phylloceratida, Lytoceratida and Ammonitida of Lower Jurassic (Liassic) age, more precisely from raricostatum to aalensis (Upper Sinemurian – Upper Toarcian) ammonite subzones.

Key words: ammonite fauna, Liassic, Veľká Fatra Mts., museal collection, Slovak National Museum

Úvod

Slovenské národné múzeum v Martine – Múzeum Andreja Kmeťa (ďalej SNM – MAK) nadväzuje na tradíciu prvej budovy múzea z roku 1907, o ktorej výstavbu sa zaslúžila Múzeálna slovenská spoločnosť a mala slúžiť na uloženie a prezentáciu zbierok širokej verejnosti. Jej zakladateľom a najväčším darcom bol Andrej Kmeť, podľa ktorého nesie meno aj toto múzeum. Samotná I. budova Slovenského národného múzea bola vyhlásená v roku 1994 za národnú kultúrnu pamiatku. Od roku 1964 v I. budove múzea sídlilo Turčianske múzeum Andreja Kmeťa (TMAK) s vlastivedným regionálnym charakterom, ktoré sa stalo v roku 1996 súčasťou Slovenského národného múzea a v roku 2004 prešlo ako samostatná organizačná zložka s prírodovedným zameraním pod správu Slovenského

národného múzea v Martine. V múzeu sa nachádzajú okrem anorganických zbierok aj zbierky zoologického, botanického a historického charakteru.

V podstate od svojej opätovnej činnosti v roku 1964 začalo múzeum zbierkotvornú činnosť v rámci anorganickej prírody, ktorá vyvrcholila v rokoch 1968 – 1973, kedy pracovala v TMAK Dr. Milada Horáková a v hlavnej miere sa zaslúžila o vybudovanie fondu anorganických zbierok. Prvoradou vedeckou doménou Dr. Horákovovej bolo štúdium odrôd kremeňa (limnokvarcity, opály) zo známych lokalít v kremnickej oblasti (Jastrabá, Bartošova Lehôtka, Stará Kremnička), pričom výsledky prác aj publikovala (Horáková, 1971, 1974). Napriek svojej prioritnej záľube v kremitých horninách sa venovala aj zberu hornín a skamenelín reprezentujúcich geologický vývoj Turčianskej kotliny a prilahlych pohorí. Samotná zbierka